

УДК 342.25:316.3

В. Гройсман

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА РОЛЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ У ПРОЦЕСАХ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Проаналізовано структурно-функціональну роль децентралізації влади у процесах становлення громадянського суспільства. Доведено, що децентралізація у процесах розвитку громадянського суспільства слугує своєрідною вимірювальною лінійкою для демократизації системи державного управління, створюючи своєрідний технологічний базис для його становлення.

Ключові слова: антропоцентричність, трансформаційно-модернізаційні процеси, децентралізація влади, громадянське суспільство, місцеве самоврядування, демократизація, органи державної влади, делегування повноважень.

Сучасний етап соціально-економічного та політичного розвитку України, відповідні трансформаційно-модернізаційні процеси, які супроводжують її систему державного управління, вимагають концептуального та практико-прикладного перегляду усталених моделей взаємовідносин органів державної влади та інститутів громадянського суспільства. Запровадження демократичних механізмів взаємодії громадян з органами державної влади та органами місцевого самоврядування є функціональним інструментом забезпечення антропоцентричності та ефективності державної політики, основою якої є інтереси людини. На сьогодні становлення та розвиток громадянського суспільства в Україні стримується ще не досить авторитетним і не досить розгорнутим місцевим самоврядуванням. І хоча витоки традицій самоврядування в Україні сягають ще часів Київської Русі, гарантуються Конституцією, Законом України “Про місцеве самоврядування” та ратифікованою Верховною Радою Європейською хартією місцевого самоврядування, про його функціональність можна говорити лише умовно. Владні повноваження міцно утримує держава, подолати її визначальний вплив на самоврядування все ще не вдається.

Окремі питання децентралізації влади у процесах становлення громадянського суспільства предметно розглядалися в працях таких вчених як: Г. Атаманчук, І. Василенко, Ю. Козлов, В. Кнорринг, Б. Курашвили, Б. Лазарев, В. Манохін, І. Панова, В. Патрушев, А. Пікулькін, В. Розенфельд, В. Сорокін, Ю. Старілов, М. Студенікіна, Ю. Тіхоміров, Н. Хаманєва, А. Шергін, В. Юсупов, Д. Блек, Г. Бребан, Ж. Ведель, М. Вебер, І. Вілсон, Д. Гарнер, Г. Кунц, С. О’Доннел, Т. Парсонос, Дж. Страуссмен та інших.

Децентралізація влади є синтетичним поняттям, яке характеризує триаду місто – держава – суспільство у їх органічній єдності, і тут принципово важливо як ця триада впливає на становлення громадянського суспільства як особливого типу суспільного устрою, яке стоїть виключно на “сторожі” інтересів своєї громади. Історично становлення громадянського суспільства пов’язується із виникненням так званої “міської цивілізації”, яка спонукала “державу до формування організованого суспільства, яке утворювалось із вільних, особисто незалежних громадян, які є володарями власної долі” [1]. Чим більше держава впливала на суспільство, запроваджувала відповідні регламентації, тим більше централізувалась сама влада, тим декларативнішими були імпульси для розвитку

громадянського суспільства. Саме тому децентралізація влади, традиційно покликана зробити суспільство самодостатнім, коли кожен його член здобуває можливість для реалізації своїх інтересів та потреб. Задля того, аби держава не перешкоджала їх реалізації, вона має “відцентровувати” частину своїх функцій суспільству, а воно своєю чергою має створювати відповідні інститути, які б гарантували їм сталість та результативність функціонування.

Відтак, “сутність громадянина” та потенціал розвитку громадянського суспільства перебувають у детермінованій залежності від державного устрою – централізованого чи децентралізованого. З іншого ж боку, чим сформованішим є громадянське суспільство, і чим сильніше воно тисне на інститути державного управління, тим більше держава “відцентровує” йому свої функції. Якщо ж виходити із того, що державність визначається органічним зв’язком держави з “громадською общиною”, то це безпосередньо свідчить про те, які функції зберігає за собою держава, ці функції їй і надає суспільство. На думку більшості класиків теорії громадянського суспільства, “держава є похідною величиною від громадської общини, люди об’єднуються між собою задля спільної участі у процесах створення держави” [2]. Такий аспект здебільшого вказує на певну асиметричність щодо розуміння місця децентралізації влади у процесах становлення громадянського суспільства. Однак такий підхід, як певна методологічна конструкція має право на існування, якщо децентралізація влади сприяє формуванню спільності інтересів громад та їх згуртованості, висловлюючись термінологією М. Вебера, перетворюючись на “цільовий союз”, “створений людьми на розумних засадах заради дотримання їх природних прав та реалізації узгоджених між собою інтересів” [3].

Необхідно відзначити, що умовах децентралізації влади, формується “громадська общинність”, яка базується на спільності інтересів як окремих людей так і громад, які представляють їх інтереси, задля реалізації відповідних потреб. В даному відношенні децентралізація влади закладає передумови для становлення громадянського суспільства як “конгломерату окремих “громадянських общин”, що таким чином виводить із люмпенізації значну частину населення, яке ідентифікує для себе іншу роль у стосунках із державою.

Засновник терміна “децентралізація” А. де Токвіль, методологічно визначаючи її місце у процесах становлення громадянського суспільства, звернув увагу, що вона “має не лише адміністративну цінність, але й громадянський вимір, оскільки збільшує можливості громадян діяльністю цікавитись публічними справами, а це у свою чергу, дозволяє їм примкнути до використання свободи... а із накопичення цих локальних, діяльних “розбірних” свобод народжується найбільш ефективна протипага централізованому уряду, навіть якщо він і знаходить підтримку у знеособленій колективній волі” [4]. Експерти Ради ООН у поширенні децентралізаційних тенденцій у різних національних системах державного управління вбачають об’єктивний фактор, який, з одного боку, залежить від рівня громадської свідомості та самосвідомості, а з іншого – забезпечує налагодження партнерських відносин між органами державної влади та саморганізаційними громадами. На їх думку, “реалізація різних форм децентралізаційних програм, в країнах сталого розвитку є тенденцією, яка пов’язана із зростаючим інтересом до ролі громадянського суспільства та приватного сектору як партнера для урядів, які перебувають у пошуці нових шляхів обслуговування громадян” [5]. Відтак, експерти наголошують на функціональних факторах децентралізації, які визначають важливість її місця у становленні громадянського суспільства.

У свої загальнометодологічних міркуваннях Ф. Фукуяма виходить із того, що “децентралізація влади та укріплення тенденцій посилення місцевого самоврядування є однією із форм повернення довіри до владних інститутів та занепаду централізованих режимів та сепаратистських рухів у сучасному світі” [6]. Такий рух до “підзвітності та збільшенню контролю над своєю власною долею” є ознакою “дієвої участі” громад у процесах формування та реалізації місцевого самоврядування.

Ідентифікуючи місце децентралізації влади у процесах становлення громадянського суспільства, потрібно звернути увагу на те, що вона є своєрідною формою фіксації процесу відокремлення суспільства від держави. Головним детонатором децентралізації влади стає саме громадянське суспільство, являючи певну соціальну спільність населення, воно здобуває для себе нові можливості для реалізації свого потенціалу в політичній сфері. У такий спосіб децентралізація влади характеризує тотальне обмеження функцій традиційної держави, здебільшого вона залишається перебувати на сторожі лише загальнонаціональних інтересів, решта інших відходить самоорганізаційним структурам громадянського суспільства. Така думка була актуальною ще для А. де Токвіля, який стверджував, що лише “в аристократичному суспільстві, де не достатньо сформованими є інституційні засади громадянського суспільства, держава безпосередньо керує своїми громадянами, саме тоді їй приходить захищати їх загальнонаціональні інтереси, (до прикладу в умовах війни), у більшості інших випадків держава має гарантувати максимальну свободу для своїм громадян”. Така максимальна свобода є своєрідним соціально-політичним простором для розвитку самоорганізаційного потенціалу громадян, формування їх політичної та громадянської свідомості. Завдяки цьому відбувається також і формування політичної самосвідомості громадянського суспільства, що засвідчує певну комплементарну єдність між державою, функції якої набувають децентралізованого спрямування та громадянським суспільством.

Відомий італійський дослідник Г. Віттімо, оцінюючи функціональність та результативність децентралізації влади для розвитку громадянського суспільства в межах відповідних націоналах систем державного управління, вбачає в ній засіб утвердження конкурентних позицій держави, оскільки вона переакцентує свої інституційні інтереси на інтереси громади. Завдяки тому, що “децентралізація влади, традиційно забезпечуючи оперативність та мобільність набору організаційних принципів, орієнтованих на задоволення потреб громадян, призводить до утвердження таких ієрархічних структур серед громадян, які дають їм певний поштовх для ефективності власної діяльності” [7]. Децентралізація влади в даному відношенні зосереджена на максимальному захисті інтересів громади та оперативному реагуванні на зміні таких інтересів та виникненні нових потреб. Децентралізація влади слугує своєрідною виміральною лінійкою для демократизації системи державного управління, створюючи своєрідний технологічний базис для становлення громадянського суспільства, через системну адаптацію діяльності своїх структур, відповідно до зміни потреб громади.

Децентралізація влади посідає стратегічне місце у забезпеченні ефективності функціонування системи державного управління, основним критерієм результативності якої є реалізація інтересів та потреб громади. Відповідно до цього вона “являє собою таку модель організації управлінської діяльності, яка дозволяє приймати складні та оперативні рішення, запит на які дає суспільство” [8]. З огляду на це, Г. Апель ідентифікував основні функціональні переваги, які має децентралізація влади для становлення громадянського суспільства та реалізації його інтересів. На

його думку, “завдяки децентралізації влади відбувається розвиток професійних навичок керівників, повноваження яких і відповідальність за прийняті рішення зростає, по друге завжди децентралізована структура веде до посилення змагальності в організації, стимулює керівників до створення атмосфери конкуренції, по-третє, децентралізована модель влади надає більше самостійності громадам при визначенні особистого внеску у вирішення проблем, що тим самим слугує посиленню демократизації системи державного управління” [8]. Відтак вчений враховує те, що саме децентралізація влади є важливим інструментом розширення свободи громади, що тим самим призводить до підвищення її активності у процесах прийняття та реалізації управлінських рішень.

Обґрунтовуючи стратегічність місця децентралізації влади у процесах становлення громадянського суспільства також доцільно акцентувати увагу на основних принципах делегування, які є основою її структурно-функціональної реалізації. Суть таких принципів зводиться до такого: 1) передача повноважень із центру на регіон має завжди здійснюватись відповідно до очікувань громади, а для цього вона повинна володіти достатнім обсягом повноважень, для того, щоб впливати на відповідні політико-адміністративні інституції [9]; 2) передача повноважень має здійснюватись у такий спосіб, щоб кожен суб'єкт політико-адміністративного управління в регіоні, розумів одночасно свою відповідальність як перед уповноваженим, так і перед громадою, інтереси якої він покликаний представляти.

Місце децентралізації влади у процесах становлення громадянського суспільства можна проаналізувати через відповідні її політико-адміністративні фактори, які забезпечують його активізацію. До таких факторів потрібно зарахувати:

– *активізацію політичної участі громадян* (місцева та регіональна влада надають громадянам більше порівняно із центральною владою можливостей для участі в політичному житті, що своєю чергою допомагає формувати більш вихованих та інформованих громадян) [10];

– *забезпечення максимальної “підзвітності” влади*: місцеві та регіональні політико-адміністративні інститути традиційно стоять ближче до громадян, завдяки цьому вони більшою мірою здатні відгукуватись на їх потреби, що своєю чергою легітимізує демократичну підзвітність держави суспільству та дозволяє переконатись в тому, що влада не лише діє в загальнонаціональних інтересах, але й в інтересах конкретного регіонального співтовариства [11];

– *посилення легітимності державної влади*: фізичне дистанціювання громадян від центральних органів влади відображається на оцінці їх рішень, оскільки рішення приймаються на середньому та низовому рівні інколи здаються більш легітимними [9];

– *захист демократичних свобод*, що стримує наступ центральної влади на права та свободи індивіда, зважаючи на те, що лише децентралізована влада здатна захистити своїх громадян, оскільки розподіл влад “по вертикалі”, подрібнюючи моноліт державної влади, створює систему “стримувань та противаг”, тоді коли централізація стримує антидемократичні рішення периферійних політико-владних інститутів.

Зважаючи на те, що в системі демократичної організації публічної влади держави поділяються на децентралізовані та відносно децентралізовані, що обумовлено низкою факторів, які перебувають у прямій залежності із моделлю державного управління та рівнем розвитку громадянського суспільства, можна ідентифікувати відповідну функціональну роль децентралізації влади щодо становлення громадського суспільства.

На нашу думку, вона виконує відповідну функціональну роль, структурування якої дозволяє ідентифікувати:

1. Внутрішньо-інтегративну роль. Децентралізація влади, яка передбачає розширення повноважень громади, створює передумови для їх згуртованості на шляху до реалізації відповідних соціально-економічних та політичних інтересів. На думку Д. Бітхена та К. Бойла, децентралізація влади, передусім спрямована на забезпечення “національної єдності, органи державної влади, передаючи частину своїх повноважень громадянському суспільству, впливають на нього у такий спосіб, аби воно відображало інтереси нації як політичної спільності, завдяки чому владні структури та інститути громадянського суспільства співпрацюють в унісон” [12].

Децентралізація влади примушує політико-адміністративні інститути регіону спиратись лише на власні сили, а це водночас акумулює й інститути громадянського суспільства, які інтегруються в процесі розвитку держави, оптимізації її функціональної інфраструктури. В даному відношенні, децентралізація влади є нормативно-правовою формою закріплення за “адміністративно-територіальними одиницями права на реалізацію від імені місцевого населення можливості та здатності визначення певного суспільного порядку в питаннях місцевого значення в певних сферах під власну відповідальність” [13].

Виконуючи таку внутрішньо-інтегративну роль, децентралізація забезпечує певний синтез інтересів держави та громадянського суспільства, знімаючи певні структурно-функціональні суперечності у стосунках між ними. Більшість таких суперечностей об’єктивно знімається в умовах виборів, коли суспільство вимушене включатись у політику, акумулюючи власні ресурси задля належного захисту своїх інтересів. Однак зажди існує ризик імплементації громадянського суспільства у систему владних інститутів у такий спосіб, коли вони стають їх безпосередніми суб’єктами. У цьому випадку вони структурно-функціонально втрачають можливість відстоювання власних інтересів, ідентифікуючи себе з владними інститутами. Така тенденція є найбільш характерною для доби постмодернізму, коли міняються “соціальні межі та ідентичності, структурування громадянського суспільства та його презентація в політиці стає більш складною, міняється індекс класовості, який показує зв’язок між голосуванням на виборах та приналежністю до певної страти, завдяки чому з’являються нові соціальні рухи, які в цілому змінюють органіку традиційних систем публічного управління” [14].

2. Структурну роль. Децентралізація влади забезпечує політичне структурування суспільства шляхом створення відповідних горизонтальних зв’язків між державою та суспільством, відокремлюючи їх на окремі соціальні ланки єдиного організму. Відсутність такого структурування є ознакою гіпотетичності та нерозвиненості громадянського суспільства та відповідною слабкістю інституційних структур державного управління. Структурувальна роль децентралізації влади і проявляється саме в тому, щоб не допустити поглинання державою суспільства, чітко “проранжувавши інтереси суспільства, соціальних груп та інтереси державних інстанцій” [15]. Зазначене свідчить про те, що децентралізація влади, забезпечуючи структурування відносин між державою та громадянським суспільством, сприяє саморозвитку останньому, позбавляє його надмірного патерналізму та відкриває нові можливості для реалізації своєї діяльності.

3. Мобілізаційну роль. Децентралізовані інститути управління, спрямовуючи свою діяльність на надання якісних публічних послуг громадянам, відкривають простір для внутрішньодержавної міграції, дозволяючи громадянам вільно переміщуватись з одного

регіону в інший. Завдяки тому, що в іншому регіоні можуть функціонувати “інші законодавчі та освітні системи, умови соціального захисту” громадяни мігрують у пошуках роботи та більш якісних послуг.

4. *Дистрибутивну роль.* Децентралізована діяльність влади, забезпечуючи перерозподіл “центром владних повноважень та управлінських функцій на користь регіональних та місцевих влад” завжди має слугувати реалізації загальнонаціональних інтересів та контролю за дотримання інтересів інших регіонів. Завдяки високому рівню регіональної самоорганізації відбувається “функціональна організація регіону, яка базується на реалізації права ініціативи, референдуму”, що можливе лише за активної участі громадянського суспільства, яке отримує нові імпульси для власного розвитку.

5. *Демократизаційну роль,* яка проявляється через передачу на рівень органів місцевого самоврядування процедур прийняття управлінських рішень, яка передбачає, що більшість рішень приймається на низових рівнях управлінської ієрархії, вони стають стратегічно важливими для самоорганізаційних структур громадянського суспільства, різні організаційні функції органів державної влади піддаються контролю з боку суспільства, завдяки чому зменшується обсяг централізованого контролю, що тим самим забезпечує більшу автономність громад.

6. На думку П. Вейтга, “завдяки зменшенню адміністративної дистанції між органами державної влади та органами місцевого самоврядування конкретно громади підвищують свою стратегічну роль у розвитку держави та демократизації її інститутів” [16]. В результаті цього формується так звана “пірамідально-плоска система управління”, діапазон якої коригується потребами суспільства, а процес розширення відбувається лише за рахунок безумовного скорочення вертикальних ланок. Відтак “пірамідально-плоска система управління”, яка забезпечує максимальну децентралізацію влади, розвиває потребу у суспільства на реалізацію власного потенціалу щодо участі та контролі за діяльністю її інститутів.

7. *Автономізаційну роль.* Децентралізація, забезпечуючи рівноправність адміністративно-територіальних одиниць, визнає автономність прав регіонів на визначення власного суспільного порядку. Задля організації публічного управління та прийняття відповідних управлінських рішень залучається громадянське суспільство, яке має контролювати непорушність та рівноправності в умовах запровадження відповідних моделей автономізації. На думку С. Баумгена, “сучасні держави не допускають автономії в її традиційному варіанті, оскільки це здатне порушити рівноправність регіонів, однак в межах дії закону сьогодні визначається автономія обшин, об’єднань, союзів, корпорацій, які забезпечують їх вільний розвиток, необхідний порядок, які благотворно впливають на розвиток сил як окремих членів, так і всієї сукупності їх в єдності або союзі” [17].

8. *Інструментальну роль.* Децентралізація влади, будучи інструментом передачі повноважень центру на місця, покликана сприяти чіткому розмежуванню сфери повноважень держави та суспільства. Однак з цього приводу Т. Маршал вказав на те, що “крайня демократія, якою проникнуті держави з децентралізованою формою організації влади, також може мати певні виклики, оскільки основним своїм призначенням держави бачать не створення законів для всіх без виключення людей, а лише підпорядкування всіх людей єдиному закону” [18]. Відтак, завдяки інструментальній ролі децентралізації влади громадянське суспільство здобуває можливість протистояти такому урівнянню, оскільки відбувається чітке розмежування повноважень між державою та громадянським

суспільством, яке завдяки цьому розширює свої можливості щодо утвердження відповідних форм самоорганізаційної діяльності громадян.

З цього приводу Д. Кінг та Дж. Стокер звернули увагу на саму сутність інструментальності держави, яка здійснює децентралізовану політику, яка, на їх думку, проявляється в тому, що “вона, залишаючи за собою право приймати та справедливо і строго дотримуватись законів, формує сильну правову основу, яка стає важливим засобом становлення громадянського суспільства” [19]. Завдяки цьому громадянське суспільство перетворюється на складно-ієрархізовану структуру, яка володіє відповідними формами контролю за державою, що не дозволяє їй запроваджувати авторитарну риторику.

Інструментальність децентралізації влади проявляється в тому, що завдяки її впливу держава та громади, які представляють певні інститути громадянського суспільства здобувають більше можливостей для реалізації взаємного контролю та взаємної відповідальності. У такий спосіб децентралізація, завдяки своїй інструментальності, створює відповідний простір для формування плюралістичного громадянського суспільства, з розширенням можливостей для власного рекрутування громад у різні інституційні структури, які покликані відстоювати їх інтереси на відповідних рівнях. Важлива роль при цьому належить розвитку місцевого самоврядування, яке “створює просторові елементи незалежного громадянського суспільства, яке досить часто існує абсолютно відособлено від держави” [20].

8. Емансипаційну роль, що засвідчує певне руйнування органічного зв’язку між державою та громадянським суспільством, оскільки високий рівень громадянської самоорганізації приводить до індивідуального включення громадян у всі сфери суспільного життя. Враховуючи це, децентралізація відкриває можливості для налагодження поліваріантних зв’язків між громадянами. На думку А. Селігмана, “поліваріантність зв’язків передбачає необхідність утворювати нові форми соціальності, які задають нову модель функціонування систем публічного управління” [21]. У такий спосіб, децентралізація влади призводить до розширення прав людини як в політичному, так і в соціальному відношенні, створюючи відповідний простір для неї, в межах якого реалізується її суспільне життя та формується певний громадський простір.

9. Модернізаційну роль. Децентралізація влади як окрема політико-правова технологія оптимізації системи державного управління та місцевого самоврядування відбувається “в умовах кризових політичних ситуацій, частой зміни суспільних та державно-правових парадигм, що накладає своєрідний відблеск на життєдіяльності суспільства” [22]. За таких умов досить часто відбувається роззосередження системи державного управління та місцевого самоврядування, а громадянське суспільство стає стратегічно недовірливим на всіх рівнях своєї структурної організації. Лише децентралізація влади здатна забезпечити певну мобілізацію суспільства щодо пошуку позитивної динаміки у розвитку держави, що є важливою складовою реалізації модернізаційних реформ. Тут йдеться про те, що децентралізація влади привносить новий формат взаємодії між органами державної влади та громадою надає нового політико-нормативного статусу і для громадянського суспільства, яке, з одного боку, має набути нових форм реалізації правового порядку, а з іншого – взяти на себе відповідальність за модернізаційну політику, до якої воно об’єктивно причетне. Відтак громада, за умови децентралізації влади формує нову систему “право-само-свідомості”, в межах якої кожен член відповідної громади усвідомлює можливість диктувати свої власні закони та

слідування ним. Це своєю чергою є “мобілізаційним поштовхом” для подальшого розвитку громадянського суспільства, де самосвідомість громади, яка представляє свої інтереси на локальному рівні дозволяє їй “розвинути у повноправне громадянське суспільство”.

Мобілізація громадянського суспільства відбувається завдяки формуванню спільної відповідальності як певної форми громадянської самосвідомості. На думку Ю. Хабермаса, “тема відповідальності є сумарною відповіддю громади на проблеми, які задає влада, аби віднайти правильну формулу вирішення таких проблем в умовах децентралізації громади згуртовуються між собою отримуючи новий імпульс для власного функціонального розвитку” [23]. Відтак, тут важливу роль починає відігравати “ініціатива громади”, яка все більше, відчуваючи себе ізольованою від держави, акумулюється задля самостійного вирішення своїх проблем. Завдяки цьому мобілізаційна роль децентралізації слугує утвердженню співпадіння суспільного (державного) та громадянського у процесі реалізації відповідних “громадянських ініціатив”.

Таким чином, здійснений нами аналіз дозволив визначити структурно-функціональну роль децентралізації влади у процесах становлення громадянського суспільства, що забезпечує його активізацію. Визначено, що децентралізація у процесах розвитку громадянського суспільства слугує своєрідною вимірною лінійкою для демократизації системи державного управління, створюючи своєрідний технологічний базис для становлення громадянського суспільства. Доведено, що чим сформованішим є громадянське суспільство, тим більше держава “відцентровує” йому свої функції, чим більше держава впливала на суспільство, запроваджувала відповідні регламентації, тим більше централізувалась сама влада, тим декларативнішими були імпульси для розвитку громадянського суспільства.

Література

1. Eberly D. The Rise of Global Civil Society: Building Communities and Nations from the Bottom Up [Text] / Don Eberly. — N.-Y. : Encounter Books, 2008. — 300 p.
2. Гегель Г. В. Ф. Философия права [Текст] / Г. В. Ф. Гегель. — М. : Мысль, 2000. — 411 с.
3. Вебер М. Свобода і примус у правових спільнотах [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://litopys.org.ua/weber/wbs04.htm>.
4. Токвиль А. Старый порядок и революция [Електронний ресурс] / А. Токвиль. — Режим доступу : <http://downloads.pavroz.ru/files/tokvilstaruyiporiadok.pdf>.
5. Buzan B. From International to World Society? [Text] / Barry Buzan. — N.-Y. : Cambridge University Press, 2014. — 320 p.
6. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию [Текст] / Ф. Фукуяма ; [пер. с англ.]. — М. : ООО “Издательство АСТ” ; ЗАО НПП “Ермак”, 2004. — 730 с.
7. Vattimo G. A Farewell to Truth [Text] / Gianni Vattimo. — N.-Y. : Columbia University Press, 2011. — 192 p.
8. Апель К.-О. Бамбергские лекции / К.-О. Апель // Философия без границ [Текст] : сб. стат. : в 2 ч. Ч. 2 / под ред. В. В. Миронова. — М. : Издатель Воробьев А. В., 2001. — 489 с.
9. Хэффе О. Политика. Право. Справедливость. Основоположения критической философии права и государства [Текст] / О. Хэффе. — М. : Гнозис, 2014. — 328 с.

10. Габермас Ю. Залучення іншого. Студії з політичної теорії [Текст] / Ю. Габермас. — Львів : Астролябія, 2006. — 416 с.
11. Бьолер Д. Ответственность за общественное и общественность [Текст] / Д. Бьолер. — М. : Филос, 2014. — 357 с.
12. Beetham D. Introducing Democracy: 80 Questions and Answers [Text] / D. Beetham, K. Boyle. — Cambridge : UNESCO and Polity Press, 2015. — 116 p.
13. Dalton R. Citizen Politics in Western Democracies: Public Opinion and Political Parties in the United States, Great Britain, West Germany and France. Chatham [Text] / R. Dalton. — N.-J. : Chatham House, 2008. — 412 p.
14. Heinrich V. F. CIVICUS Global Survey of the State of Civil Society [Text] / V. F. Heinrich. — Vol. 1: Country Profiles / V. F. Heinrich. — Bloomfield : Kumarian Press, 2007. — 500 p.
15. Taylor C. Modes of Civil Society [Text] / C. Taylor. — [S. p.] : University of Chicago, 2014. — 345 p.
16. Вейтт П. Общественное самоуправление: принципы и практики в развитии государства [Текст] / П. Вейтт ; пер с англ. — М. : [б. и.], 2014. — 417 с.
17. Баумген С. Гражданское общество и демократизации государства [Текст] / С. Баумген ; пер с англ. — М. : [б. и.], 2010. — 233 с.
18. Marshall T. Class, Citizenship and Social Development [Text] / T. Marshall. — Westport : Witherby & Co. Ltd., 2012. — 272 p
19. King D. Rethinking Local Democracy [Text] / King D., Stoker G. (eds.). — London : Macmillan, 1996. — 278 p.
20. Martlew C. Local Democracy in Practice [Text] / C. Martlew. — Aldershot : Avebury, 2012. — 492 p.
21. Seligman A. The Idea of Civil Society [Text] / A. Seligman. — N.-Y. : [s. n.], 2012. — P. 80.
22. Goldsmith M. Urban Politics and Policy: A Comparative Approach [Text] / M. Goldsmith. — Oxford : Basil Blackwell, 2012. — 390 p.
23. Хабермас Ю. Гражданство и национальная идентичность [Электронный ресурс] / Ю. Хабермас. — Режим доступа : <http://www.hrighs.ru/text/b7/Chapter5.htm>.

V. Hroisman

STRUCTURAL AND FUNCTIONAL ROLE OF DECENTRALIZATION OF POWER IN THE PROCESSES OF CIVIL SOCIETY ESTABLISHMENT

Within this article analyzes the structural and functional role in the processes of decentralization of power of civil society, proved that the decentralization process in the development of civil society serves as a measuring ruler for democratic governance, creating a kind of technological basis for its formation.

Key words: antropotsentrychnist, transformation, modernization processes, decentralization of government, civil society, local government, democratization, public authorities, delegation of authority.